

Brak możliwości złożenia zażalenia na orzeczenie Wojskowego Sądu Garnizonowego orzekającego jako organ odwoławczy od postanowienia rzecznika dyscyplinarnego lub przełożonego dyscyplinarnego

12.6.2026 - Anna Wołoszczak | Trybunał Konstytucyjny

17 czerwca 2026 r. o godz. 10:00 Trybunał Konstytucyjny rozpozna skargę konstytucyjną dotyczącą braku możliwości złożenia zażalenia na orzeczenie Wojskowego Sądu Garnizonowego orzekającego jako organ odwoławczy od postanowienia rzecznika dyscyplinarnego lub przełożonego dyscyplinarnego.

Trybunał Konstytucyjny dokona kontroli zgodności art. 52 ust. 5 ustawy z dnia 9 października 2009 r. o dyscyplinie wojskowej (dalej: u.d.w.) w zakresie, w jakim „na postanowienie organu odwoławczego zażalenie nie przysługuje”, z:

- 1) art. 24 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 2) art. 32 ust. 1 Konstytucji,
 - 3) art. 64 ust. 1-3 Konstytucji,
 - 4) art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 Konstytucji,
- w związku z art. 176 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Orzeczeniem dowódcy jednostki wojskowej R. P. (dalej: Skarżący) został ukarany karą dyscyplinarną usunięcia z zawodowej służby wojskowej. Po rozpoznaniu wniesionego przez Skarżącego odwołania Wojskowy Sąd Garnizonowy (dalej: WSG) utrzymał w mocy powyższe orzeczenie. Skarżący złożył „odwołanie/zażalenie” na to postanowienie. Prezes WSG odmówił - na podstawie art. 429 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego - przyjęcia zażalenia jako niedopuszczalnego z mocy ustawy. W uzasadnieniu zarządzenia wskazano, że, zgodnie z art. 52 ust. 5 u.d.w., od orzeczenia WSG, będącego w rozpatrywanym przypadku organem odwoławczym, zażalenie nie przysługuje. Wojskowy Sąd Okręgowy (dalej: WSO) nie uwzględnił zażalenia Skarżącego na zarządzenie Prezesa WSG. WSO w pełni podzielił argumentację zaprezentowaną w zaskarżonym zarządzeniu uzasadniającą odmowę przyjęcia zażalenia na postanowienie WSG.

W ocenie Skarżącego wynikający z art. 52 ust. 5 u.d.w. brak możliwości zaskarżenia postanowienia organu odwoławczego pozbawia obwinionego w postępowaniu dyscyplinarnym prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd oraz zamyka obwinionemu drogę sądową do dochodzenia naruszonych wolności oraz praw, poprzez rozpoznanie sprawy w postępowaniu sądowym w jednej instancji. Zastosowanie najsurowszej kary dyscyplinarnej w postaci usunięcia ze służby wymaga rozpoznania sprawy przez sąd w postępowaniu dwuinstancyjnym, co jest - zdaniem Skarżącego - standardem konstytucyjnym.

Skarżący wskazuje, że art. 176 Konstytucji zawiera skierowaną do ustawodawcy dyrektywę ukształtowania co najmniej dwuinstancyjnego postępowania sądowego. Rozpatrzenie sprawy dyscyplinarnej w pierwszej instancji przez dowódcę jednostki nie jest rozpoznaniem przez niezawisły sąd, a tym samym nie sposób twierdzić, iż sprawa została zbadana przez sądy dwóch instancji. Skarżącego pozbawiono prawa do zaskarżenia postanowienia WSG, a tylko rozstrzygnięcie tego sądu spełnia wymóg „niezależności, bezstronności i niezawisłości”. Takie orzeczenie, w ocenie

Skarżącego, zgodnie z konstytucyjnym standardem, powinno zostać skontrolowane przez sąd drugiej instancji.

Skarżący upatruje niezgodności kwestionowanej normy z art. 24 Konstytucji, bowiem spowodowała ona brak ochrony wykonywanej pracy. Skoro zgodnie z Konstytucją praca ma podlegać ochronie, to ochrona powinna być wykonywana przez sądy dwóch instancji.

Skarżący stwierdza, że w przypadku innych zawodów w razie usunięcia z zawodu obowiązuje konstytucyjny standard dwuinstancyjnego postępowania sądowego. Brak takiego standardu w odniesieniu do żołnierzy zawodowych prowadzi zdaniem Skarżącego do naruszenia zasady równości z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

W ocenie Skarżącego, kwestionowana norma, na skutek tego, że nie przewiduje dwuinstancyjnego postępowania sądowego, nie chroni prawa do wynagrodzenia uzyskiwanego z tytułu wykonywanej pracy i w konsekwencji pozbawia Skarżącego własności, tj. wynagrodzenia, czym narusza art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji. Skarżący wskazuje, że przewidziane w art. 45 ust. 1 Konstytucji prawo do sądu wymaga zapewnienia jednostkom skutecznej ochrony praw na drodze sądowej. W postępowaniu dyscyplinarnym prawo do sądu pełni szczególną rolę, gdyż postępowanie to ma charakter represyjny. Skarżący wskazuje, że przepisy ustawowe nie powinny ograniczać możliwości merytorycznego zbadania zarzutów formułowanych przez obwinionego. Zdaniem Skarżącego, zaskarżony przepis przewiduje „niedozwoloną barierę” zakresu kontroli sądowej, ogranicza zakres drogi sądowej w postępowaniach dyscyplinarnych, a tym samym nie zapewnia pełnej kontroli sądowej orzeczeń, w szczególności w zakresie tak poważnego skutku, jakim jest usunięcie ze służby.

Skład orzekający Trybunału Konstytucyjnego: prezes TK Bogdan Świączkowski - przewodniczący, sędzia TK Stanisław Piotrowicz - sprawozdawca, sędzia TK Jakub Stelina, sędzia TK Wojciech Sych, sędzia TK Jarosław Wyrembak.

<https://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/komunikaty-prasowe/komunikaty-przed/art/brak-mozliwosci-zlozenia-zazalenia-na-orzeczenie-wojskowego-sadu-garnizonowego-orzekajacego-jako-organ-odwolawczy-od-postanowienia-rzecznika-dyscyplinarnego-lub-przełożonego-dyscyplinarnego-2>